

**Curtea Supremă de Justiție**  
**D E C I Z I E**

22 februarie 2024

mun.Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte – Talpă Boris,

Judecători – Eremciuc Ghenadie, Daguța Sergiu,

judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursurile declarate de către inculpatul Simon Iurie cu avocatul acestuia Lupea Georgeta și de către avocatul Culeac-Reul Natalia în numele inculpatului Simon Iurie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, în cauza penală privindu-l pe

**Simon Iurie XXXX**, născut la xxxx, originar și domiciliat  
în r-nul Xxxx, s. Xxxx.

**Termenul de examinare a cauzei:**

Prima instanță: 22.04.2015- 24.01.2020,

Instanța de apel:24.02.2020 - 08.07.2020,

09.02.2022 – 07.12.2022,

Instanța de recurs: 04.09.2020 - 27.04.2021,

16.03.2023 - 22.02.2024.

Asupra recursurilor menționate, completul de judecată

**C O N S T A T Ă:**

**1.** Prin sentința Judecătoriei Criuleni din 24 ianuarie 2020, Simon Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.191 alin.(1) Cod penal, cu încetarea cauzei pe motivul prescrierii termenului de tragere la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată de Racu Constantin a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să fie soluționată în ordinea procedurii civile.

**2.** Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, Simon Iurie, se învinuiește de faptul că, la 12 iunie 2005, ora exactă în cadrul urmăririi penale nu a fost posibil de stabilit, având scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul că dorește să irige câmpurile agricole ce-i aparțin, a împrumutat de la cet. Racu Constantin din s. Jevreni, r-nul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 m, la prețul de 900 lei/m, în sumă totală de 50 400 lei și 33 de țevi din aluminiu cu lungimea de 9 m, la prețul de 733, 33/m lei, în sumă totală de 24 199,89 lei, după care le-a pus în gaj la banca „MoldovaAgroindbank”, unde, ulterior, din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane, cauzându-i părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 74 599,89 lei.

Acțiunile inculpatului Simon Iurie au fost calificate conform rechizitoriului, în baza art.190 alin.(4) Cod penal, după indicii calificativi *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere săvârșită în proporții mari.*

Prin ordonanța din 05 decembrie 2019 a fost modificată învinuirea în privința lui Simon Iurie, acuzându-l de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal.

Prima instanță, fără a ține cont de ordonanța de modificarea învinuirii în instanța de judecată, a apreciat ca fiind eronată încadrarea acțiunilor inculpatului, în baza art.190 alin.(4)

Cod penal și fără a indica semnele calificative a infracțiunii a constatat că acțiunile inculpatului Simon Iurie urmează a fi supuse încadrării conform semnelor infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(1) Cod penal, după semnele *delapidării averii străine, adică însușirea, și anume dispunerea și însușirea ilegală a bunurilor altei persoane de către cel care i-au fost încredințate cu un anumit scop și refuzul de a le restitui, care a produs daune considerabile.*

3. Nefiind de acord cu sentința menționată, a declarat apel procurorul și partea vătămată Racu Constantin.

3.1. Procurorul, a solicitat, casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Simon Iurie să fie condamnat în baza art.190 alin.(5) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, precum și cu dispunerea admiterii acțiunii civile, încasând de la inculpatul Simon Iurie prejudiciul material cauzat în beneficiul părții vătămate Racu Constantin în mărime de 620 200 lei.

În motivarea apelului a invocat următoarele:

- având în vedere faptul că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 s-au modificat prevederile art.190 în dispoziția alineatului (1), unde, textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic), actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile” acțiuni ale inculpatului care au fost investigate și descrise în ordonanța de punere sub învinuire, iar ulterior și în rechizitoriul din 26.06.2015, a fost modificată în sensul agravării învinuirii lui Simon Iurie, după cum urmează:

La 12 iunie 2005, Simon Iurie, având scopul dobândirii ilicite prin inducerea în eroare a persoanei prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să irigheze câmpurile agricole ce-i aparțin, a însușit de la cet. Racu Constantin din s. Jevreni, r-nul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 metri, la prețul unui metru de 900 lei, în sumă totală de 302 400 lei și 33 de țevi din aluminiu cu lungimea de 9 metri la prețul unui metru de 733, 33 lei, în sumă totală de 217 800 lei, după care știind cu certitudine că nu-i aparțin și dorind să obțină un credit în condiții avantajoase, le-a pus în gaj la banca „MoldovaAgroindbank” cu sediul în or. Criuleni, unde ulterior din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane, cauzându-i astfel părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 620 200 lei.

Astfel, Simon Iurie, prin acțiunile sale intenționate, după indicii componentei de infracțiune a comis escrocheria - adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută de art.190 alin.(5) Cod penal;

- la adoptarea sentinței prima instanță conform prevederilor art.101 alin.(1) Cod de procedură penală, urma să aprecieze fiecare probă prezentată de către acuzatorul de stat din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei și să adopte o hotărâre bazată pe lege;

- acuzarea consideră că la faza de urmărire penală, cât și în instanța de judecată au fost

prezentate suficiente probe care confirmă faptul comiterii infracțiunilor de către inculpatul Simon Iurie și astfel sentința judecătorească este contestată pe motivul ilegalității ei;

- fiind recunoscut și audiat în calitate de bănuit, învinuit și inculpat pe cazul dat Simon Iurie a recunoscut că a primit de la partea vătămată Racu Constantin țevile indicate în actul de învinuire, nu le-a restituit înapoi, dar nu recunoaște că au fost puse în gaj pentru a obține un credit în condiții avantajoase.

Astfel, instanța de fond a adoptat o hotărâre ilegală, care urmează a fi casată.

**3.2.** Partea vătămată Racu Constantin a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Simon Iurie să fie condamnat în baza art.190 alin.(4) Cod penal, cu admiterea acțiunii civile.

În argumentarea apelului a invocat că, acuzatorul de stat în cadrul dezbaterilor judiciare, ca și partea vătămată, a susținut încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului în baza art.190 alin.(4) Cod penal, și anume, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a persoanei prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, acțiuni săvârșite în proporții mari.

Consideră argumentele instanței de fond care au stat la motivarea reîncadrării juridice a acțiunilor inculpatului conform semnelor infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(1) Cod penal, după semnele delapidării averii străine, nefondate și neîntemeiate, or, la faza de urmărire penală și în cadrul dezbaterilor judecătorești a fost constatat cu certitudine, că acțiunile lui Simon Iurie au fost îndreptate anume spre dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane.

Referitor la costul bunurilor sustrase au fost prezentate certificate, care confirmă valoarea bunurilor, însă instanța de fond a ignorat aceste probe pentru a putea legaliza presupusele argumente de recalificare a acțiunilor inculpatului, totodată, pe parcursul urmăririi penale și în cadrul judecării cauzei nu o dată a solicitat repunerea sa în drepturi asupra bunurilor ori restituirea în natură a țevilor, la ce inculpatul prin diferite metode caracteristice comportamentului său de înșelăciune a dus în eroare acuzatorul de stat și instanța de judecată.

La fel, a indicat că prima instanță incorect și lipsit de suport legal, a admis în principiu acțiunea civilă, iar asupra cuantumului a lăsat spre soluționare în ordinea procedurii civile.

Menționează că, acțiunea civilă a fost argumentată, fapt constatat prin conținutul acțiunii civile. Conform art.1398 alin.(1) Cod Civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repara prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Reieșind din prevederile art.1422 alin.(1) Cod Civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudicial moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral în urma acțiunilor lui Simon Iurie a fost de 10 000 lei, care corespunde tuturor suferințelor și retrăirilor pe care le-a suportat pe tot parcursul desfășurării acțiunilor de urmărire penală și judecarea cauzei penale.

Până la moment inculpatul nu a restituit daunele materiale și morale cauzate prin infracțiune, la solicitările de a acționa în repararea prejudiciului Simon Iurie categoric refuză, prin ce încă o dată cauzează suferințe psihice, prin urmare consideră necesară dispunerea încasării forțate pe cale judecătorească a mijloacelor bănești, cheltuieli suportate în urma acțiunilor lui Simon Iurie.

Ținând cont de practica CEDO privitor la modul de încasare a prejudiciului moral și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța judecătorească, luând în considerație circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul (locul, timpul, vârsta, etc.), precum și statutul social al persoanei vătămate. Mărimea prejudiciului moral nu depinde de mărimea prejudiciului material.

Astfel, admiterea acțiunii civile în principiu și lăsarea spre examinare în ordinea procedurii civile, îl obligă încă odată să treacă prin organele de drept și judecată, care după părerea sa au tergiversat neîntemeiat examinarea cauzei o perioadă de 7 ani. Totodată, solicită repunerea sa în dreptul constituțional asupra proprietății private, or, în final inculpatul este liberat de răspunderea penală, iar dreptul părții vătămate la un proces penal echitabil este flagrant încălcat; - în atare circumstanțe, consideră că Judecătoria Criuleni incorect a respins acțiunea civilă, iar pedeapsa penală aplicată inculpatului este prea blândă.

**4.** Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2020, au fost admise apelurile declarate, casată total sentința, inclusiv din oficiu, în temeiul art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Simon Iurie a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal și i-a fost stabilită pedeapsa de 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 ani.

Acțiunea civilă înaintată de Racu Constantin către Simon Iurie privind repararea prejudiciului material și moral a fost admisă parțial și s-a dispus a încasa din contul inculpatului Simon Iurie în beneficiul părții vătămate Racu Constantin suma de 178 000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material cauzat. În rest, acțiunea civilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

**4.1.** În motivarea deciziei, instanța de apel a conchis că, prima instanță a constatat în mod eronat necesitatea recalificării acțiunilor inculpatului Simon Iurie din art.190 alin.(4) Cod penal în baza art.191 alin.(1) Cod penal. Astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță nu a aplicat corect prevederile art.101 alin.(1) Cod de procedură penală și a dat o apreciere improprie probelor din punct de vedere al pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor.

Totodată, instanța de apel ținând cont de prevederile art.27, 99-101 ale Codului de procedură penală, cercetând sub toate aspectele probele administrate, verificându-le minuțios, le-a dat o apreciere proprie, prin prisma pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor, care în ansamblu lor confirmă dovedită vinovăția inculpatului Simon Iurie în comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal.

Prin urmare, apreciind probele pe cauza penală din punct de vedere al pertinentei, concludenții, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, verificând concomitent argumentele din rechizitoriu în raport cu probele cercetate în cadrul ședinței de judecată s-a dovedit cu certitudine că Simon Iurie, la 12 iunie 2005, ora exactă în cadrul urmăririi penale nu a fost posibil de stabilit, având scopul dobândirii bunurilor altei persoane, prin inducere în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să irige câmpurile agricole ce-i aparțin, a împrumutat de la cet. Racu Constantin din s. Jevreni r-ul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 m, la prețul de 2 000 lei bucata, în sumă totală de 112 000 lei și 33 de țevi din

aluminii cu lungimea de 9 m la prețul de 2 000 lei bucata, în sumă totală de 66 000 lei, după care le-a pus în gaj la banca „Moldova-Agroindbank”, unde, ulterior, din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane, cauzându-i astfel, părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 178 000 lei.

În continuare, instanța de apel a constatat că acțiunile intenționate ale inculpatului corect au fost calificate de către acuzatorul de stat în baza prevederilor art.190 alin.(5) Cod penal, după indicii componentei de infracțiune escrocheria - „adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari”. Și în mod eronat instanța de fond a încadrat acțiunile inculpatului Simon Iurie în baza prevederilor art.191 alin. (1) Cod penal - după semnele delapidării averii străine, „adică însușirea, și anume dispunerea și însușirea ilegală a bunurilor altei persoane de către cel care iau fost încredințate cu un anumit scop și refuzul de a le restitui, care a produs daune considerabile”.

Instanța de apel a conchis că, pe dosar sunt administrate suficiente probe, care coroborând între ele, în cumul confirmă pe deplin vina inculpatului, iar utilitatea și veridicitatea acestora nu trezește îndoieli în instanța de apel, coroborând inclusiv cu declarațiile părții vătămate și a martorilor nominalizați și prin materialele dosarului care mai sus destul de amănunțit au fost menționate.

Analizând materialele cauzei penale, instanța de apel a ajuns la concluzia fermă că în acțiunile inculpatului Simon Iurie se regăsesc semnele calificative ale infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal și a fost demonstrată indubitabil vinovăția inculpatului, acesta fiind susceptibil de a fi supus răspunderii și pedepsei penale.

Instanța de apel a reținut declarațiile martorului Cabaniuc Tatiana, care coroborează cu declarațiile martorului Primov Ina care fiind audiată în instanța de fond a declarat că "S.R.L. "Sanlen Grup" în persoana conducătorului Simon Iurie a solicitat un credit de la B.C. "Moldova Agroindbank". În gaj au fost propuse bunuri, inclusiv au fost gajate 300 metri de țevă cu diametrul 100 și 300 metri de țevă cu diametrul de 50. Țevile au fost evaluate la prețul de 33 000. Comunică martorul că contractul de împrumut a fost încheiat în anul 2007. Deoarece creditul nu a fost rambursat, bunurile gajate au fost transmise în posesia băncii, iar ulterior au fost realizate în vederea stingerii datoriei față de bancă.

S-a reținut că, probele analizate demonstrează cu certitudine faptul prezenței laturii obiective a infracțiunii de escrocherie în acțiunile inculpatului Simon Iurie.

Totodată, instanța de apel a stabilit că Simon Iurie nu a contestat sentința primei instanțe adoptată în privința sa, din ce motiv instanța de apel deduce că acesta a fost de acord cu faptul că a fost recunoscut culpabil de delapidarea averii străine.

Cu referire la mărimea prejudiciului cauzat părții vătămate Racu Constantin instanța de apel a constatat că, în plângerea adresată organului de urmărire penală, partea vătămată a indicat prețul unei țevi de 2 000 lei bucata. Valoarea totală a prejudiciului cauzat de către Simon Iurie constituie 178 000 lei. Partea vătămată Racu Constantin a confirmat și în ședința de judecată în instanța de apel că a achitat pentru țevi câte 2 000 lei pentru fiecare bucată, însă organul de urmărire penală prin rechizitoriu i-a incriminat lui Simon Iurie cauzarea unui prejudiciu în valoare totală de 74 599,89 lei.

Ulterior, prin ordonanța privind modificarea învinuirii în instanța de judecată din 05

decembrie 2019, lui Simon Iurie i s-a incriminat cauzarea unui prejudiciu părții vătămate în valoare totală de 620 200 lei. Din explicațiile părții vătămate rezultă că acest prejudiciu a fost calculat în baza certificatului eliberat de S.R.L. "Dami-MB" la data de 04.03.2015 potrivit căruia prețul unei țevi zincate cu lungimea de 6 metri și diametrul de 150 mm constituie 5 416,24 lei, iar prețul unei țevi de aluminiu cu lungimea de 9 metri și diametrul de 120 mm constituie 6 960,00 lei.

Astfel, în lipsa unor date care ar permite instanței de apel să stabilească cu certitudine valoarea țevelor ce aparțin părții vătămate, ținând cont că țevele dobândite ilicit de Simon Iurie nu erau noi, de declarațiile părții vătămate Racu Constantin și a martorilor Vdovicenco Vasile și Victorov Constantin care în prima instanță au comunicat că bunurile au fost vândute la prețul de 2 000 lei bucata, instanța de apel va lua la baza această sumă considerând constatat cauzarea unui prejudiciu părții vătămate în mărime de 178 000 lei.

Potrivit art.126 alin.(1<sup>1</sup>) Cod de procedură penală, se consideră proporții deosebit de mari valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Simon Iurie a dobândit ilicit țevele de la Racu Constantin la data de 12.06.2005. Prin Hotărârea de Guvern nr. 1083 din 01.10.2004 a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2005, în mărime de 1 385 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

Respectiv, prejudiciul cauzat părții vătămate Racu Constantin în mărime de 178 000 lei constituie proporții deosebit de mari, valoarea prejudiciului depășind 40 de salarii medii lunare la etapa anului 2005 ( $40 \cdot 1385 = 55\,400$  lei).

Instanța de apel a menționat că, art.126 alin.(1) Cod penal în redacția anului 2005, când a fost comisă fapta ilicită stabilea că se consideră proporții deosebit de mari valoarea bunurilor dobândite care la momentul săvârșirii infracțiunii depășește 5000 unități convenționale de amendă. Astfel,  $5000 \cdot 20 = 100\,000$  lei. Respectiv, prejudiciul cauzat de Simon Iurie părții vătămate Racu Constantin poate fi considerat ca fiind în proporții deosebit de mari chiar și prin prisma legii penale în redacția anului 2005.

La individualizarea pedepsei penale instanța de apel a acordat deplină eficiență prevederilor art.art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, precum și a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuază ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Circumstanțe care ar agrava sau atenua răspunderea penală a inculpatului Simon Iurie instanța de apel nu a constatat.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de apel a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, că infracțiunea comisă de inculpatul Simon Iurie prevăzută la art.190 alin.(5) Cod penal, face parte din categoria celor deosebit de grave, de faptul că acesta, potrivit revendicării, anterior nu a fost atras la răspundere penală pentru săvârșirea de infracțiuni, de faptul că Simon Iurie nu se află la evidență medicului narcolog și nici psihiatru.

Instanța de apel consideră, că scopul educativ și preventiv al pedepsei aplicate în cauza penală dată în privința inculpatului Simon Iurie poate fi atins prin stabilirea pedepsei în limita

prevăzută de sancțiunea art.190 alin.(5) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 (cinci) ani.

De asemenea, instanța de apel efectuând o analiză complexă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpatului, a conchis că pedeapsa stabilită și aplicată inculpatului în acord cu prevederile legale, corespunde principiului proporționalității și scopului de restabilire a echității sociale, corectare a inculpatului, precum și prevenirii de săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

Potrivit textului apelului înaintat de acuzatorul de stat și de partea vătămată Racu Constantin, aceștia au solicitat inclusiv admiterea acțiunii civile și încasarea din contul inculpatului Simon Iurie în folosul părții vătămate Racu Constantin a prejudiciului material și moral.

Instanța de apel a constatat că, partea vătămată Racu Constantin a depus cerere de a fi recunoscută în calitate de parte civilă și prin acțiunea civilă a solicitat să fie încasat de la Simon Iurie în beneficiul său prejudiciul material în sumă de 620 200 lei și prejudiciul moral în sumă de 10 000 lei.

În cadrul examinării cauzei, instanța de apel a stabilit că părții vătămate i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 178 000 lei. Respectiv, instanța de apel a dispus de a încasa din contul lui Simon Iurie în beneficiul părții civile Racu Constantin suma de 178 000 lei, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material cauzat. Totodată, instanța de apel a notat că Racu Constantin este îndreptățit de a pretinde compensarea bănească a valorii bunurilor de care a fost deposedat, nu și compensarea prejudiciului moral.

**5.** Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către avocatul Placinta Grigorii în numele inculpatului și de inculpatul Simon Iurie, care au solicitat:

**5.1.** Avocatul Placinta Grigorii în numele inculpatului, care invocând temeiurile de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu menținerea sentinței.

În motivare a indicat că instanța de apel în argumentarea soluției s-a referit la declarațiile părții vătămate și a martorilor acuzării, fără a da apreciere acestora.

Astfel, prin declarațiile părților nominalizate se confirmă faptul că Simon Iurie a luat țevele în litigiu de la partea vătămată Racu Constantin și nu le-a restituit la timp. Partea vătămată a solicitat și paguba morală de 10 000 lei, or cum de înțeles faptul că Racu Constantin având recipisă de la Simon Iurie privind împrumutul țevelor timp de 3 ani, nu s-a folosit de dreptul său de a se adresa în judecată către Simon Iurie, pentru a fi obligat să întoarcă bunurile, însă tocmai peste 10 ani s-a adresat la procuratură.

De asemenea, relevă că instanța de apel analizând probele urma să constate divergențele apărute privind procurarea țevelor, precum și cuantumul prejudiciului material cauzat. Consideră că, instanța de apel neîntemeiat a reținut ca fiind veridice declarațiile părții vătămate, precum că ultimul a procurat o țeavă la preț de 2 000 lei. În final, a conchis că instanța de apel neîntemeiat a ajuns la concluzia că inculpatul Simon Iurie a comis infracțiunea prevăzută de art.190 alin.(5) Cod penal.

**5.2.** Inculpatul Simon Iurie, invocând temeiul prevăzut la pct.6), 12) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanța de apel cu menținerea sentinței.

În argumentarea recursului a indicat că, nu este de acord cu cuantumul prejudiciului

material stabilit, precum și cu proporțiile deosebit de mari reținute de către instanța de apel. În speță, nu sunt prezente elementele componente de infracțiune prevăzută de art. 190 alin.(5) Cod penal, dar și faptul că este expirat termenul de prescripție.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27 aprilie 2021, au fost admise recursurile ordinare declarate de către inculpatul Simon Iurie și de către apărătorul acestuia Placinta Grigorii, casată total decizia, cu remiterea cauzei la rejudecare către aceeași instanță în alt complet de judecată.

6.1. În motivarea soluției, instanța de recurs a menționat că, prima instanță nu a judecat cauza în raport cu circumstanțele concrete în fapt și în drept, imputate inculpatului prin ordonanța de modificare a învinuirii în instanța de judecată din 05 decembrie 2019, potrivit descriptivului cărei acțiunile ultimului au fost încadrate în baza art.190 alin.(5) Cod penal. Or, instanța nu s-a pronunțat sub nici o formă asupra particularităților menționate, inclusiv coroborate cu prevederile art.8, 10 Cod penal.

Mai mult, în descriptivul sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că inculpatul: „Simon Iurie, se învinuiește de faptul că la 12 iunie 2005 ora exactă în cadrul urmăririi penale nu a fost posibil de stabilit, având scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane ...”, deci, fiind prezente elementele doar a unei sentințe de achitare. Însă, prin dispozitiv, a hotărât neclar și divergent condamnarea inculpatului pe art.191 alin.(1) Cod penal.

Totodată, prima instanță nu a respectat dispozițiile art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

La fel, instanța de recurs a reținut că, concluziile instanței de apel nu cuprind un substrat factologic, având la bază doar probe indirecte și intermediare. Nu pot fi reținute constatările instanței de apel în privința cuantumului prejudiciului material cauzat părții vătămate. Inculpatul contestă cuantumului prejudiciului material cauzat părții vătămate Racu Constantin, stabilit de către instanța de apel în temeiul declarațiilor părților interesate.

De asemenea, instanța a conchis că pentru a încadra acțiunile inculpatului Simon Iurie în baza art.190 Cod penal, instanța de apel urma să argumenteze și să evidențieze care probe confirmă faptul că inculpatul încă de la momentul intrării în folosință a țevilor, urmărea scopul de a le pune în gaj și nu avea intenția să le înapoieze. Or, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată conform art.190 Cod penal doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat. La calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special - cel de cupiditate.

Instanța de apel a aplicat norma materială prevăzută de art. 190 alin.(5) Cod penal în vigoare la data emiterii deciziei, însă a omis că fapta a avut loc în iunie 2005 și nu a făcut referire la prevederile art.10 Cod penal, nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete și esențiale, de fapt și de drept indicate în învinuire.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, au fost admise apelurile declarate de către procuror și partea vătămată Racu Constantin, casată total sentința instanței de fond, inclusiv din oficiu, în temeiul art. 409 alin.(2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Simon Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin.(5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita activități legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 5 ani.

Acțiunea civilă înaintată de către Racu Constantin către Simon Iurie a fost admisă parțial și încasat din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate Racu C. prejudiciul material în mărime de 178000 lei, în rest acțiunea civilă a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Corpurile delictive 26 țevi din zinc au fost lăsate la păstrare proprietarului acestora Istrati Anatolie.

Corpurile delictive – recipisa din 12.06.2005 ridicată de la Racu Constantin și contractul de împrumut nr.S07066 din 12.02.2007 cu anexele pe 14 file urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale.

8. Pentru a-și motiva soluția, instanța de apel a conchis că, prima instanță la examinarea cauzei eronat a constatat necesitatea recalificării acțiunilor inculpatului Simon Iurie din art. 190 alin.(5) Cod penal în baza art. 191 alin.(1) Cod penal.

Astfel, instanța de apel a reținut, că la momentul expedierii cauzei penale în instanța de judecată Simon Iurie a fost învinuit de faptul că el la 12 iunie 2005, ora exactă în cadrul urmăririi penale nu a fost posibil de stabilit, având scopul dobândirii prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor altei persoane, sub pretextul că dorește să irigheze câmpurile agricole ce-i aparțin, a însușit de la Racu Constantin, din s. Jevreni, r-nul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 metri, la prețul unui metru de 900 lei, în sumă totală de 50 400 lei și 33 de țevi din aluminiu cu lungimea de 9 metri la prețul unui metru de 733, 33 lei, în sumă totală de 24 199,89 lei, după care le-a pus în gaj la banca „Moldova-Agroindbank,, unde, ulterior, din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane cauzându-i astfel părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 74 599, 89 lei.

Acțiunile inculpatului Simon Iurie au fost calificate conform rechizitoriului în baza art.190 alin. (4) Cod penal, după indicii calificativi, *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere săvârșită în proporții mari.*

Prin Legea nr.179 din 26.07.2018 s-a modificat prevederile art.190 în dispoziția alineatului (1), unde, textul „*înșelăciune sau abuz de încredere*” se substituie cu textul „*inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile*” acțiuni ale inculpatului care au fost investigate și descrise în ordonanța de punere sub învinuire, iar ulterior și în rechizitoriul din 26.06.2015, *a fost modificată în sensul agravării învinuirea lui Simon Iurie, după cum urmează:*

La 12 iunie 2005, ilegal, având scopul dobândirii ilicite prin inducerea în eroare a persoanei prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să irigheze câmpurile agricole ce-i aparțin, a însușit de la cet. Racu Constantin Alexei din s. Jevreni

r-nul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 metri, la prețul unui metru de 900 lei, în sumă totală de 302 400 lei și 33 de țevi din aluminiu cu lungimea de 9 metri la prețul unui metru de 733, 33 lei, în sumă totală de 217 800 lei, după care știind cu certitudine că nu-i aparțin și dorind să obțină un credit în condiții avantajoase, le-a pus în gaj la banca „Moldova-Agoindbanc” cu sediul în or. Criuleni, unde, ulterior, din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane, cauzându-i astfel părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 620 200 lei.

Acțiunile lui Simon Iurie au fost calificate în baza art. 190 alin.(5) Cod penal, ca escrocheria - *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari.*

Potrivit art. 10 alin.(1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are effect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execute pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Modificarea dispoziției de la art. 190 Cod penal, prin Legea nr. 179 în vigoare din 17.08.2018, a fost în perioada când cauza penală de învinuire a lui Simon Iurie se afla la examinare în instanța de fond. Potrivit prevederilor art. 325 alin. (2) Cod de procedură penală, modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare.

Prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, norma de incriminare a art. 190 Cod penal, a fost amendată, după cum urmează: În dispoziția alineatului (1), *textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”;* în dispoziția alineatului (2), litera c) se exclude.”

Astfel, la 26 iulie 2018, a fost adoptată o nouă redacție a alin. (1) din art. 190 Cod penal, expus în felul următor: *„Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, care se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.*

Agravanta de la alin. (2) al art. 190 înserat la lit. c): *cu cauzarea de daune în proporții considerabile* a fost exclusă, regăsindu-și sediul juridic în componența alin. (1) din aceeași normă.

Din conținutul prevederilor legale sus-indicate, reiese că legislatorul a concretizat fapta și consecințele prejudiciabile prin care se poate comite infracțiunea de escrocherie, adoptând

un concept mai detaliat a modalităților normative prin care se săvârșește dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune.

Prin noua redacție a art. 190 alin. (1) din Codul penal, a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile. Astfel, legislatorul n-a dezincriminat escrocheria, n-a schimbat conceptul escrocheriei sau conținutul ei, ci a înlocuit sintagmele prea generale, cum erau *înșelăciunea sau abuzul de încredere*, cu fapte prejudiciabile, metode și mijloace de comitere a escrocheriei mai concrete și mai clare

Prin urmare, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, cercetate și verificate în instanța de apel, instanța de apel a constatat, precum că: *La 12 iunie 2005, ilegal, avînd scopul dobîndirii ilicite prin inducerea în eroare a persoanei prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, sub pretextul că dorește să irigheze cîmpurile agricole ce-i aparțin, a însușit de la cet. Racu Constantin, din s. Jevreni, r-nul Criuleni, 56 de țevi din zinc pentru irigare cu lungimea de 6 metri, la prețul unui metru de 900 lei, în sumă totală de 302 400 lei și 33 de țevi din aluminiu cu lungimea de 9 metri la prețul unui metru de 733, 33 lei, în sumă totală de 217 800 lei, după care, știind cu certitudine că nu-i aparțin și dorind să obțină un credit în condiții avantajoase, le-a pus în gaj la banca "Moldova-Agoindbanc., cu sediul în or. Criuleni, unde, ulterior, din cauza neachitării creditului au fost realizate altei persoane, cauzîndu-i astfel părții vătămate un prejudiciu total în sumă de 620 200 lei.*

Astfel, instanța de apel a considerat că acțiunile inculpatului Simon Iurie urmează a fi calificate în baza art. 190 alin.(5) din Codul penal, după indicii calificativi: escrocheria, adică *dobîndirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvîrșite în proporții deosebit de mari.*

Instanța de apel a menționat că, necătând la faptul că inculpatul nu și-a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, vinovăția acestuia s-a confirmat prin totalitatea probelor cercetate în ședința de judecată de către instanța de fond, verificate în instanța de apel și anume: declarațiile părții vătămate Racu Constantin; declarațiile martorilor Istrati Anatolie, Cabaniuc Tatiana, Primov Ina, Ișciuc Elena, Vdovidenco Vasile, Victorov Constantin.

Totodată, vinovăția lui Simon I. a fost confirmată și prin probele scrise și anume: procesul-verbal de examinare a documentelor din 27.11.2013, procesul-verbal de examinare a documentelor din 09.07.2014, procesul-verbal de cercetare la fața locului din 02.05.2014, cererea lui Racu C. prin care solicită tragerea la răspundere penală a lui Simon I., recipisa încheiată între Racu C. și Simon I. la data de 12.06.2005.

În continuare, instanța de apel a menționat că, obiectul juridic special al infracțiunii de escrocherie are un caracter complex: obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr.179/2018, *obiectul juridic secundar* al infracțiunii specificate la alin. (1) art.190 CP RM îl constituiau relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere. În condițiile legii penale în vigoare, această teză nu mai este valabilă, astfel, *obiectul juridic secundar* îl constituie relațiile sociale cu privire la încrederea și buna credință de care părțile trebuie să dea dovadă la încheierea și executarea unui act juridic. Or, până la intrarea în vigoare a Legii nr.179/2018, cele două valori

specifice – libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere – corespundeau celor două modalități normative ale acțiunii sau inacțiunii adiacente: înșelăciunea și, respectiv, abuzul de încredere.

Cu referire la mărimea prejudiciului cauzat părții vătămate Racu C., instanța de apel a conchis că în plîngerea adresată organului de urmărire penală, partea vătămată a indicat că prețul unei țevi constituie 2000 lei bucata. Valoarea totală a prejudiciului cauzat de către Simon I. constituie 178 000 lei. Partea vătămată a confirmat în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel că a achitat pentru țevi 2000 lei pentru fiecare bucată.

Potrivit art. 126 alin. (1<sup>1</sup>) Cod de procedură penală, se consideră *proporții deosebit de mari* valoarea bunurilor sustrase, dobîndite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărîrea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Inculpatul a dobîndit ilicit țevile de la partea vătămată la data de 12.06.2005.

Prin Hotărîrea Guvernului nr.1083 din 01.10.2004 a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2005, în mărime de 1385 lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație.

În redacția Legii nr. 247 în vigoare din 26.08.2022, pentru modificarea unor acte normative, articolul 190 alin. (4)-(6) are următorul cuprins:

„(4) Faptele prevăzute la alin. (1)–(3), săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, se pedepsesc cu închisoare de la 4 la 8 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1350 la 3350 de unități convenționale.

(5) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(4), dacă valoarea bunurilor depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărîrea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

(6) Acțiunile prevăzute la alin. (1)–(4), dacă valoarea bunurilor depășește 100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărîrea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, se pedepsesc cu închisoare de la 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

Astfel, ținând cont de prevederile art. 10 Cod penal, instanța de apel a reținut că urmează a fi aplicate la caz prevederile art. 126 Cod penal în redacția actuală, la data examinării cauzei penale, cât și Legea nr. 247 în vigoare din 26.08.2022, ultima avînd efect retroactiv asupra inculpatului care a săvârșit fapta infracțională până la modificarea legii.

Instanța de apel a considerat că a fost dovedit integral în acțiunile inculpatului Simon Iurie, prezența laturii obiective ale infracțiunii de escrocherie, or, inculpatul nu a negat faptul că a luat de la Racu Constantin țevile de irigare. Acesta a motivat faptul nerestituirii lor prin aceea că administratorul S.R.L. „Lessy Agro” a găjat, fără acordul său țevile respective în vederea asigurării executării unui contract de împrumut de la B.C. „Moldova- Agroindbank” filiala Criuleni. Din motiv că S.R.L. „Lessy Agro” nu-și onora obligațiile contractuale de restituire a împrumutului, banca urma să vîndă țevile. Dorind să recapete folosința asupra țevilor, el a luat de la B.C. „Moldova-Agroindbank” filiala Criuleni, din numele S.R.L. „Sanlen Group” un împrumut, din contul căruia a restituit datoriile S.R.L. „Lessy Agro” față de bancă, iar pentru garantarea împrumutului a pus țevile în gaj. Din cauza problemelor financiare, S.R.L.

„Sanlen Group” nu a fost în capacitatea de a restitui împrumutul în cauză, în legătură cu ce, țevile au fost vândute de către bancă cet. Istrati Anatolie.

Prin urmare, instanța a apreciat declarațiile date ca o poziție de apărare a inculpatului, or în cadrul ședinței instanței de fond martorul Cabaniuc Tatiana a relatat că, *mama sa a fost contabilă la Simon Iurie. În anul 2005-2006 S.R.L., „Lessy Agro” aparținea de facto și era administrată de Simon Iurie, dar în documente ca fondator era înscrisă ea Cabaniuc Tatiana. Simon Iurie a luat careva credite pe numele S.R.L. „Lessy Agro” pentru a închide alte credite. S.R.L., „Lessy Agro” nu avea careva bunuri înregistrate, însă pe teritoriul depozitului se aflau circa 100 țevi. Declară martorul că nu cunoaște cui aparțineau acele țevi, însă ele au fost puse în gaj pentru garantarea creditului luat de S.R.L., „Lessy Agro” de la bancă. Ea a participat la perfectarea actelor, deoarece firma era înregistrată pe ea. Nu cunoaște care este soarta creditului și nici nu poate spune dacă Banca a luat țevile...*”

Totodată, declarațiile martorului Cabaniuc T. coroborează cu cele ale martorului Primov I., care în cadrul ședinței instanței de fond a explicat că, *”S.R.L. ”Sanlen Grup” în persoana conducătorului Simon Iurie a solicitat un credit de la B.C. ”Moldova Agroindbank”. În gaj au fost propuse bunuri, inclusiv au fost gajate 300 metri de țeavă cu diametrul 100 și 300 metri de țeavă cu diametrul de 50. Țevile au fost evaluate la prețul de 33000. Comunică martorul că contractul de împrumut a fost încheiat în anul 2007. Deoarece creditul nu a fost rambursat, bunurile gajate au fost transmise în posesia băncii, iar ulterior au fost realizate în vederea stingerii datoriei față de bancă”*.

Mai mult, declarațiile martorilor sunt în coroborare cu procesul-verbal de examinare a documentelor din 09.07.2014, potrivit căruia în rezultatul examinării contractului de împrumut nr.S07066 din 12.02.2007, încheiat între BC Moldova- Agroindbank numit în continuare creditor în persoana d-nei Primov Ina și SRL Salen-Grup numit în continuare debitor, în persoana lui Simon Iurie, în care ultimul a garantat rambursarea împrumutului print-un gaj format din 300 metri țevi din zinc și 300 metri țevi din aluminiu.

Prin urmare, s-a reținut că inculpatul Simon Iurie de la bun început a cunoscut despre faptul că nu va restitui țevile părții vătămate, or, el mai întâi de toate nu a restituit țevile în termenul stabilit cu partea vătămată, după care le-a pus în gaj.

Cu referire la pedeapsa ce urmează a fi stabilită inculpatului Simon I., instanța de apel a menționat că, Simon Iurie a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, pentru care legea penală prevede pedeapsa cu închisoare de la 7 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Potrivit alin.(4) art.16 Cod penal, infracțiunea comisă de inculpat este calificată ca fiind gravă.

De asemenea, la stabilirea mărimii și categoriei pedepsei, instanța de apel a luat în considerație persoana inculpatului, care nu și-a recunoscut vina, anterior nu a fost judecat, lipsa circumstanțelor agravante și atenuante, precum și ținând cont de criteriile de individualizare a pedepsei și scopul reeducării vinovatului, instanța a considerat că pedeapsa lui Simon I. urmează a fi stabilită sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita activități ce țin de administrarea bunurilor și a mijloacelor financiare pe un termen de 5 ani.

Cât privește acțiunea civilă, instanța a reținut că partea vătămată Racu Constantin a

depus cerere de a fi recunoscut în calitate de parte civilă și prin acțiunea civilă a solicitat să fie încasat de la Simon I. în beneficiul său, prejudiciul material în sumă de 620 200 lei și prejudiciul moral în sumă de 10 000 lei.

Astfel, ținând cont de prevederile art. 219 în coroborare cu art.225 Cod de procedură penală, instanța de apel a conchis de a încasa din contul inculpatului în beneficiul părții civile Racu C. suma de 178 000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material cauzat.

Cu referire la cererea părții civile Racu C. de a încasa din contul lui Simon I. a sumei de 10 000 lei ca despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat, instanța de apel a menționat că, potrivit art.1422 Cod civil (în redacția legii la momentul comiterii faptei), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe fizice sau psihice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Prejudiciul moral se compensează numai atunci când a fost cauzat prin fapte ce lezează drepturile personale nepatrimoniale ale persoanei vătămate. Prejudiciul este moral numai dacă este urmarea unei valori de aceeași natură. Pentru lezarea drepturilor patrimoniale compensarea prejudiciului moral se admite numai în cazurile expres prevăzute de lege.

În speță, s-a constatat că prin acțiunile sale inculpatul i-a cauzat lui Racu C. un prejudiciu patrimonial în mărime de 178 000 lei prin dobândirea ilegală a bunurilor acestuia. Respectiv, partea vătămată este îndreptățit de a pretinde compensarea bănească a valorii bunurilor de care a fost deposedat, dar nu și compensarea prejudiciului moral.

Referitor la corpurile delictive – 26 țevi din zinc, instanța a considerat necesar a le lăsa la păstrare proprietarului acestora Istrati Anatolie, iar în privința corpurilor delictive – recipisa din 12.06.2005 ridicată de Racu C. și contractul de împrumut nr.S07066 din 12.02.2007 cu anexele pe 14 file, urmează a fi păstrate la materialele cauzei penale.

**9. Împotriva deciziei nominalizate au declarat recurs:**

**9.1.** Inculpatul Simon Iurie și avocatul acestuia Lupea Georgeta, care, invocând temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin.(1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului au indicat că inculpatului Simon Iurie i-a fost încălcat dreptul la apărare, deoarece acesta a avut încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Lupea G., și, pe motiv că nu are bonul de achitare a serviciilor, a solicitat amânarea ședinței, instanța însă, a respins cererea dată desemnând un alt apărător din oficiu.

Mai mult, inculpatul în cadrul ședinței de judecată a prezentat mandatul semnat de către avocat, care urma să-l reprezinte în ședința de judecată, însă, necătând la aceste circumstanțe, completul de judecată îi reproșează inculpatului că acesta a avut suficient timp și instanța dispune examinarea cauzei în fond.

Totodată, instanța de apel a ignorat și dreptul inculpatului de a înainta recuzări, deoarece la începutul ședinței de judecată nu a explicat drepturile procesuale și nu i-a comunicat completul de judecată. Astfel, Simon I. nu a înțeles cine la judecat, nefiind numit completul de judecată, fapt confirmat prin înregistrarea audio a ședinței de judecată.

La data de 07.12.2022, ora 11.30, Simon I. a anunțat completul de judecată că nu are contractul de asistență juridică și nici bonul de achitare a serviciilor avocatului, însă a anunțat

că avocatul Lepea G. la data de 06.12.2022 a depus o cerere de amânare prin intermediul poștei electronice. A încercat să insiste să-i fie acordat timp să facă legătura cu avocatul, însă a fost refuzat.

Consideră, că instanța de apel a pronunțat o decizie cu grave încălcări de procedură, ce pune la îndoială echitatea procesului-penal și respectarea drepturilor procesuale ale inculpatului și apărării.

La fel, a menționat că constatările instanței de apel referitor la vinovăția inculpatului este inadmisibilă, în măsură în care aceasta stabilește valoarea unor bunuri doar din declarațiile părții vătămate Racu C. și a martorilor Vdovicenco V., Victorov C., fără a stabili cu certitudine care de fapt este valoarea țevelor, mai ales în contextul în care acestea nu erau noi.

Astfel, instanța de apel nu a respectat indicațiile date de către instanța de recurs prin decizia din 27.04.2021, prin urmare, comite aceleași erori de drept, încadrând greșit fapta inculpatului, fiind adoptată o decizie ilegală, fapt pentru care consideră necesar de a fi admis prezentul recurs.

**9.2.** Recurs a depus și avocatul Culeac-Reul Natalia în numele inculpatului Simon Iurie, care, invocând prevederile art. 427 Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei.

În motivarea recursului a menționat următoarele:

- deși în procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 07.12.2022 se face trimitere la prevederile art. 413 alin.(2) Cod de procedură penală, prin care completul de judecată precizează dacă nu au fost formulate cereri de recuzare, în ședința de judecată, instanța a omis această etapă, fapt confirmat prin înregistrarea audio al ședinței, prin care la părțile procesuale participante la caz nu s-a precizat dacă încredințează instanței de apel;

- inculpatului Simon I. i-a fost încălcat dreptul la avocatul ales de el. Dreptul la apărare constă în totalitatea mijloacelor instituite de lege pentru invocarea și constatarea împrejurărilor ce susțin apărarea. Conform art. 17 Cod de procedură penală, în tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sunt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale. Organul de urmărire penală și instanța sunt obligate să asigure, bănuितului, învinuitului, inculpatului dreptul la asistență juridică calificată din partea unui apărător ales de el sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, independent de aceste organe.

- instanța de judecată care a examinat cauza penală în ordine de apel nu a asigurat inculpatului dreptul efectiv la apărare potrivit art.6 par.3 lit.c) CEDO, cât și plenitudinea normelor naționale care reglementează instituția apărării într-un proces penal. În conformitate cu art. 66 alin.(1) CPP, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură învinuitului, inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Art. 67 alin.(2) pct.1) CPP stipulează că, în calitate de apărător în procesul penal poate participa avocatul.

Potrivit art. 70 alin.(1) pct.1) CPP, persoanele menționate la art.67 alin.(2) participă la

procesul penal în calitate de apărător la invitația bănuțitului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane, cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere.

Reieșind din cele menționate, rezultă că alegerea apărătorului poate fi făcută atât de către inculpat, cât și de alte persoane cu respectarea unei condiții - consimțământul inculpatului, care după semnarea contractului de asistență juridică își dă acordul, în formă scrisă, ori solicită printr-o cerere admiterea apărătorului.

În ședința de judecată inculpatul a explicat că are încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Lupea Georgeta, însă instanța nu solicită de la inculpat să prezinte mandatul, dar insistă asupra prezentării contractului de asistență juridică și bonul de achitare a serviciilor avocatului. Contractul de asistență juridică este confidențial încheiat între părți, iar instanța de apel nu era în drept să-l solicite de la părți.

Totodată, conform înregistrării audio se confirmă că inculpatul a solicitat să i se permită să efectueze un apel telefonic avocatului ales, la ce solicitarea i-a fost refuzată.

Conform art. 322 Cod de procedură penală, în cazul neprezentării în ședință a apărătorului și al imposibilității de a-l înlocui în ședința respectivă, ședința de judecată se amână. Pentru lipsă nemotivată, apărătorul este sancționat cu amendă judiciară în cazul în care aceasta a dus la cheltuieli judiciare suplimentare. Înlocuirea apărătorului care nu s-a prezentat la ședință se admite doar cu consimțământul inculpatului. Dacă participarea apărătorului ales de inculpat este imposibilă pe o durată care depășește 5 zile, instanța amână ședința și propune inculpatului să-și aleagă un alt apărător, iar în caz de refuz al inculpatului de a-și alege alt apărător, instanța decide solicitarea desemnării, de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. Pentru înlocuirea apărătorului în condițiile prezentului alineat, instanța stabilește inculpatului un termen de 5 zile.

Consideră, că motivul dispunerii înlocuirii apărătorului ales este neîntemeiat, deoarece la materialele cauzei lipsește cererea inculpatului prin care să se renunțe, în mod explicit, la serviciile avocatului ales.

La caz, au fost încălcate prevederile art. 322 alin.(4) Cod de procedură penală, avocatul Lupea G. fiind înlocuit cu avocatul Culeac-Reul N. din oficiu, fără consimțământul inculpatului și fără a coordona cu el poziția de apărare.

Astfel, în cauza *Czekalla c. Portugaliei* nr. 38830/97, par.60 din 10 ianuarie 2002, statele nu pot fi răspunzătoare acțiunile sau deciziile avocatului unui acuzat, întrucât realizarea apărării este o chestiune ce privește în mod esențial partea și apărătorul, desemnat din oficiu sau ales. Cu toate acestea, atunci când avocatul desemnat din oficiu nu este în mod evident în măsură să asigure o apărare efectivă, la caz, avocatul desemnat nu a cunoscut poziția inculpatului, nu a conversat cu el, nu a coordonat mijloacele legale de apărare, motivele apelurilor, etc, se impune concluzia violării art. 6§3 lit.c din Convenție.

**10.** Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursurilor declarate de inculpatul Simon I. cu avocatul acestuia Lupea G. și avocatul Culeac-Reul N. în numele inculpatului, menționând că instanța de apel la data de 07.12.2022 a numit spre examinare cauza penală în privința lui Simon I., unde, în ședința de judecată inculpatul a anunțat că are încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Lupea G., solicitând reprezentarea drepturilor și intereselor sale de către avocatul ales, însă instanța dispune continuarea examinării cauzei

cu avocatul din oficiu Culeac-Reul N. Astfel, consideră că în speță sunt constatate erori de drept prevăzute la art. 427 alin.(1) pct.4) Cod de procedură penală, fiindu-i încălcat dreptul la apărare a inculpatului Simon I. Prin urmare, recursurile urmează a fi admise, casată integral hotărârea atacată cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată.

**11.** Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei, completul de judecată concluzionează că acestea urmează a fi admise, din considerentele ce urmează.

Conform prevederilor Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), art.XI alin.(3), *recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.*

În speță se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și au declarat recursurile în termen la 15 februarie 2023 și respectiv, 20 februarie 2023.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursului depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a acestei Legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Examinând admisibilitatea prezentei cauze, completul de judecată a constatat admisibile recursurile declarate și întru verificarea legalității hotărârii atacate prin prisma temeiurilor invocate de către recurenți, recursurile urmează a fi examinate în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursurile, admite recursurile, casează, parțial sau integral, hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În acest context, completul de judecată reținând prevederile art.100 alin.(4) și art.101 alin.(1) – (4) Cod de procedură penală, remarcă că verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corspunderii datelor de fapt pe

care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor acumulate, colaborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de faptul: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și apreciată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

Instanța de recurs conchide că, la examinarea cauzei, instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, din sensul cărora rezultă că, nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel.

Totodată, completul de judecată atestă că, potrivit art. 436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, *indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.*

Potrivit prevederilor art.419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

În speța dedusă judecării, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27 aprilie 2021, decizia instanței de apel a fost casată total cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Astfel, în decizia instanței de recurs de remitere a cauzei la rejudecare au fost date indicații, pe care instanța de apel la o nouă rejudecare urma să le respecte, însă după cum rezultă din conținutul deciziei atacate, unele aspecte evidențiate au fost omise, iar erorile de drept admise la rejudecarea cauzei penale vizate constituind temei de casare a deciziei instanței de apel, întrucât nu pot fi corectate în procedura judecării recursurilor.

Unul din motivul casării deciziei instanței de apel a constituit faptul că, instanța de apel a constatat vinovăția inculpatului Simon Iurie și a încadrat faptele acestuia potrivit art.190 alin.(5) Cod penal, în vigoare la data emiterii deciziei, în redacția modificărilor operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, cu toate că faptele imputate inculpatului au avut loc în iunie 2005.

În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane și, implicit, cu privire la încadrarea juridică a faptei pe care instanța o poate reține împotriva acesteia, este o condiție esențială a echității procedurii.

Reieșind din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, completul de judecată constată că, instanța de apel fără a reține cele menționate de instanța de recurs, repetat a admis aceleași erori procedurale.

În acest sens, completul de judecată reține că, prin Legea nr.179 din 26 iulie 2018, în vigoare la 17 august 2018, norma de incriminare din această cauză, art.190 Cod penal, a fost modificată, după cum urmează:

„4. În dispoziția alineatului (1), textul „*înșelăciune sau abuz de încredere*” se substituie cu textul „*inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este*

*motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”;*

în dispoziția alineatului (2), litera c) se exclude.”

Așadar, după 17 august 2018, alin.(5) din art. 190 Cod penal, avea următorul cuprins: *„Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari, care se pedepsește cu închisoare de la 8 la 15 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani”*

Astfel, verificând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, completul de judecată constată că potrivit rechizitoriului Simon Iurie a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(4) Cod penal, după indicii calificativi - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere săvârșită în proporții mari.*

Conform ordonanței din 05 decembrie 2019 privind modificarea învinuirii în ședința de judecată, înaintată de acuzatorul de stat, acțiunile inculpatului Simon Iurie au fost recalificate în baza art. 190 alin.(5) Cod penal, *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari (f.d.7, vol.II).*

Prima instanță, analizând cumulul de probe administrate la faza urmăririi penale, care au fost examinate în ședința de judecată, a conchis că inculpatul să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(1) Cod penal, cu încetarea cauzei penale pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală în temeiul art.60 Cod penal.

Fiind investită cu judecarea apelurilor declarate, instanța de apel a dispus condamnarea inculpatului Simon Iurie în baza art.190 alin.(5) Cod penal reținând fapta și încadrarea juridică a acesteia așa cum au fost descrise și indicate în ordonanța de modificare a învinuirii din 05 decembrie 2019, potrivit calificativelor din redacția nouă a dispoziției art.190 alin.(5) Cod penal, și anume: *„escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, acțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari”* (f.d.203-223, vol.II).

În acest context, este evidentă concluzia că, instanța de apel, la judecarea cauzei nu a ținut cont că fapta incriminată inculpatului a fost comisă la 12 iunie 2005, adică până la intrarea în vigoare a modificărilor operate la art.190 Cod penal prin *Legea nr.179 din 26 iulie 2018.*

În continuare, instanța de apel, la judecarea cauzei în ordine de apel, urma să țină cont de faptul că prin *Legea nr.179 din 26 iulie 2018*, infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată, dar a fost concretizată latura obiectivă a acesteia prin modalități alternative de comitere a faptei prejudiciabile.

Mai mult, în acțiunile inculpatului au fost reținute semnele calificative ale infracțiunii de escrocherie potrivit redacției noi, care la acel moment - 12 iunie 2005 nu erau prevăzute de legea penală.

Dispoziția art.22 din Constituția Republicii Moldova stipulează că, nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Totodată, instanța de recurs menționează că, dispoziția art.190 Cod penal (în vigoare din 13.05.2005 în redacția Legii nr.45-XVI din 21.04.2005), prevedea următoarea redacție:

*„Articolul 190. Escrocheria*

*(1) Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, se pedepsește cu amendă în mărime de la 200 la 500 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore sau cu închisoare de pînă la 3 ani.*

*(2) Escrocheria săvârșită:*

*a) repetat;*

*b) de două sau mai multe persoane;*

*c) cu cauzarea de daune în proporții considerabile;*

*d) cu folosirea situației de serviciu, se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani.*

*(3) Escrocheria săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale”.*

Potrivit art.8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Conform art.10 Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi. Legea penală care înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului deciziei, instanța de apel nu a coroborat învinuirea formulată inculpatului Simon Iurie în rechizitoriu, conform căreia ultimul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (4) Cod penal, cu prescripțiile din art. 8, 10 Cod penal, sub aspectul că, în cazul în care infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, iar redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv, acțiunile făptuitorului urmau a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

Așadar, se atestă că la judecarea apelurilor declarate, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, a comis erori de drept și anume în acțiunile inculpatului a reținut semnele calificative ale infracțiunii de escrocherie potrivit redacției noi.

În contextul erorilor enunțate supra, rezultă că, instanța de apel nu a judecat cauza penală în corespundere cu exigențele prevăzute de lege, deoarece nu a verificat dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea contestată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Totodată, completul de judecată ține să menționeze, că asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei în contradictoriu, întrucât participarea apărătorului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege ale inculpatului și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei. Acest drept este stipulat în art.26 din Constituția R.Moldova, art.6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului și art.66 alin.(2) pct.5) Cod de procedură penală, potrivit căroră acuzatul are dreptul să-și aleagă apărător care să participe la proces prin contract încheiat fie cu inculpatul, fie cu rudele acestuia.

Potrivit art.70 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, avocatul ales poate fi admis în procesul penal în calitate de apărător la inițiativa bănuitului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane, cu consimțământul persoanelor interesele căroră urmează să le apere, prezentând mandatul biroului de avocați sau de un alt document ce îi confirmă împuternicirile.

Reieșind din sensul normei date, alegerea apărătorului poate fi făcută atât de către inculpat, cât și de alte persoane (rude, prieteni) cu respectarea unei condiții - consimțământul inculpatului, care după semnarea contractului de asistență juridică își dă acordul, în formă scrisă, ori solicită printr-o cerere admiterea apărătorului.

Din materialele cauzei rezultă că, instanța de apel a numit spre examinare cauza penală în privința lui Simon I. pentru data de 07 decembrie 2022.

La data de 06 decembrie 2022, inculpatul Simon Iurie a încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Lupea Georgeta, care, cu aceeași dată a depus o cerere de amânare a examinării cauzei, pe motivul imposibilității de a se prezenta (f.d.198-200, vol.II).

În ședința de judecată din 07 decembrie 2022, inculpatul a anunțat instanța că are încheiat contract de asistență juridică cu avocatul Lupea G. și solicită ca interesele sale să fie reprezentate de către ultimul, totodată, în ședință a participat un apărător din oficiu – Culeac-Reul N., în baza mandatului din 29.11.2022 (f.d.190, vol.II).

Însă, potrivit procesului-verbal, instanța a dispus de a continua examinarea cauzei cu participarea avocatului din oficiu, Culeac-Reul N. (f.d.193, verso, vol.II).

Conform art.322 Cod de procedură penală, în cazul neprezentării în ședință a apărătorului și imposibilității de a-l înlocui în ședința respectivă, ședința de judecată se amână.

Înlocuirea apărătorului care nu s-a prezentat la ședință se admite doar cu consimțământul inculpatului.

Dacă participarea apărătorului ales de inculpat este imposibilă pe o durată care depășește 5 zile, instanța amână ședința și propune inculpatului să-și aleagă un alt apărător, iar în caz de refuz al inculpatului de a-și alege alt apărător, instanța decide solicitarea desemnării, de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. Pentru înlocuirea apărătorului, instanța stabilește inculpatului un termen de 5 zile.

Instanța îi oferă apărătorului care a intervenit în proces timp suficient și îi asigură posibilitățile respective pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate

în instanță, și pentru a se pregăti de participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea apărătorului nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Apărătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsa lui, dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.

Prin urmare, reieșind din faptul neschimbării situației faptice la momentul rejudecării cauzei, instanța de apel a neglijat indicațiile specificate de către instanța de recurs, repetând erorile efectuate anterior de către instanța de apel la judecarea prezentei cauze penale.

Însă, având în vedere circumstanțele descrise, instanța de recurs conchide că decizia instanței de apel nu corespunde întru totul prevederilor legii procesuale, și în consecință urmează a fi casată, cu remiterea cauzei pentru o nouă rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În acest context, instanța de recurs evidențiază că, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală ce reglementează procedura de rejudecare, să țină cont de indicațiile expuse în deciziile instanței de recurs din 27 aprilie 2021, 22 februarie 2024, și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual penale să înlăture erorile ce au servit temei de casare a deciziilor instanței de apel, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze nemijlocit probele administrate cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în baza constatărilor, cu respectarea cerințelor art.414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate precum și de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

**12.** În conformitate cu art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

### **D E C I D E :**

Admite recursurile declarate de către inculpatul Simon Iurie cu avocatul acestuia Lupea Georgeta și de către avocatul Culeac-Reul Natalia în numele inculpatului Simon Iurie, casează integral decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2022, în cauza penală în privința lui *Simon Iurie XXXX*, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

*Simon Iurie XXXX* se eliberează imediat din penitenciar dacă nu este aplicat arestul preventiv sau execută pedeapsa cu închisoare, în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Daguța Sergiu